

היום נלמד בעזרת ה':

מועד קטן דף כו

ת"ר ואלו קרעין שאין מתאחין: על הדברים הבאים קורעים את הבגד ולא מאחים את הקרעים לעולם.

ועל שמועות הרעות: שמועה שנהרגו רוב הציבור. ועל ברכת ה': כלומר קלה בלשון 'סגי נהור'. וקורע על מקדש ומוסיף: אם נסע בקרון ולא הסתכל בחלון, וראה קודם את המקדש קורע עליו, וכשאחר כך יראה את ירושלים מוסיף לקרוע עליה.

ואלישע ראה והוא מצעק: כאשר נפרד אליהו רבו של אלישע מתלמידו, הגיעו רכב וסוסים של אש והפרידו ביניהם, והגיעה רוח סערה ולקחה איתה את אליהו למרום. כשראה זאת אלישע הוא צעק 'אבי אבי וכו' וקרע את בגדיו.

רבי רבי דטב להון לישראל: שטוב להם לישראל בתפילתו שמתפלל עליהם יותר מרכב ופרשים.

ואימא עד דהוו כולהו: כלומר גם שימות נשיא וגם אב ב"ד וגם רוב ציבור?

קטל שבור מלכא: הרג 'שבור' מלך פרס 12,000 יהודים ב'מזיגת קסרי', ובכל אופן לא קרע על כך שמואל? הגמרא מבארת שרק כשמתו רוב ציבור קורעים וכמעשה שהיה בשאלו ויהונתן. (בהגדרת 'רוב ציבור': יש מפרשים רוב ציבור של העיר, ויש מפרשים של המלכות, ויש מפרשים רוב של השבט).

אינהו גרמי לנפשייהו: שבור מלכא לא הרג מעולם יהודים סתם, אלא שם הם גרמו זאת לעצמם בגלל שמרדו במלכותו, עד שקולות הכינורות של הזמירות והריקודים במרד, כאילו שברו את חומת העיר לודקיא הסמוכה (דהיינו שהקולות הגיעו עד אליה).

ויבוא אליקים: רבשקה שליחו של סנחריב הגיע לירושלים וחירף את ה' באומר 'מי בָּכָל אֱלֹהֵי הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת אַרְצָם מִיָּדִי כִּי יִצִּיל יְהוָה אֶת יְרוּשָׁלַם מִיָּדִי'. וכשבאו לספר זאת לחזקיהו המלך 'יִבְאֵ אֱלִיקִים בֵּן חֶלְקִיָּה אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת וְשָׁבְנָא הַסֵּפֶר וַיֹּאחַז בֶּן אֶסְפָּה הַמְּזִכִּיר אֶל חֶזְקִיָּהוּ קְרוּעֵי בְגָדִים וַיִּגְדּוּ לוֹ דְּבָרֵי רַב שָׁקָה'.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ואמנם לא כתוב שהם לא איחו את הקרעים, ואת זאת לומדים מאלישע כנ"ל.

יהיה כקרא יהודי שלוש דלתות: כאשר קראו לפני המלך יהויקים את מגילת איכה שכתב ירמיה על החורבן שעתיד לבוא, קראו לפניו שלוש וארבעה פסוקים (הנקראים 'דלתות' בגלל שכל פסוק הוא כמו פרשה בפני עצמה) ובפסוק החמישי קרע יהויקים את המגילה והשליכה לאש. הגמרא מבארת שבשומעו את הפסוקים הראשונים לא היה אכפת לו מכיון שהם לא דיברו עליו וסבר שהוא ישאר מלך, אבל כששמע את הפסוק החמישי המדבר עליו – ושהקב"ה אמר זאת, הוא חתך בסכין את האזכרות (של שם ה') ושרף אותם באש. לאחר מכן כתוב שכל העבדים שנכחו שם לא קרעו את בגדיהם – מכאן לומדים שצריכים לקרוע על כך.

קם רבי אבא: ורצה להתפנות, הוריד את התפילין והניחם על הכר, באה בת יענה ורצתה לבלוע אותם, אמא רבי אבא אם היא היתה בולעת אותם הייתי חייב שתי קריעות. אמר לו רב הונא בר חייא מניין לך כן? והרי לי נאמר שדוקא כאשר נעשה הדבר בכח של אדם (שלא יכולים להציל מידיו) וכמעשה שאירע במלך יהויקים.

ויבואו אנשים משכנם: הם לא ידעו שנחרב בית המקדש ולכן הם הביאו בידם מנחה, וכשהגיעו לעיר מצפה שהיא מערי יהודה וראו את החורבן שלה - הם קרעו בגדיהם.

וקורע על מקדש בפני עצמו ועל ירושלים בפני עצמה: קושיא על הנאמר במשנה שקורע על המקדש ומוסיף באותה הקריעה על ירושלים (ולא עושה קריעה בפני עצמה לכל אחד)? הגמרא מתרצת שאם הוא מגיע קודם לירושלים וקרע עליה, כשיגיע למקדש הוא צריך לעשות קריעה חדשה. אבל אם הוא קודם הגיע למקדש ולא ראה את ירושלים (כגון ששייב בעגלה), כשיראה אחר כך את ירושלים הוא רק מוסיף באותה הקריעה.

וכולן רשאין לשוללן: את כל הקרעים מותר לשוללן (= תפירה גסה) / למוללן (= לקפל את קצות הקרעים יחד ולתפורם) / ללוקטן (= אוגד בידו את כל הקרע ותופרו) / לעשותן כמין סולמות (= תפירות רחוקות זו מזו כשליבות סולם), אבל אסור לאחות אותם באיחוי של אומן (= אלכסנדר), אבל באיחוי של הדיוט מותר.

ת"ר הקורע מתוך השלל... לא יצא: מדובר שקרע במקום שהיה כבר קרע על מת אחר, ונשלל / נמלל / נלקט / נעשה כמין סולמות.

אבל אם קרע מתוך האיחוי כלומר שקרע במקום שהיה שם קרע שתפרו אותו היטב, יצא. ההיתר הוא רק באיחוי אלכסנדרי שהוא כבגד שלם שלא נקרע.

רשאי להפכו למטה, ולאחותו: שהופך את הבגד ואז הקרע נמצא למטה, ומאחה את הקרע, ועושה בשולי הבגד בית הצואר, ולובשו.

וכשם שהמוכר וכו': אם קרע בגד שאסור לאחות אותו ומכרו למישהו אחר, אסור לקונה לאחות אותו, ולכן על המוכר להודיע זאת ללוקח.

ת"ר: תחילת קריעה דהיינו קריעה חדשה בבגד שיעורה טפח, ואם צריך להוסיף על הקריעה כגון שמת לו מת נוסף, שיעורה שלוש אצבעות (= שמוסיף על הקרע הקיים).

ת"ר: אמרו לו שמת אביו וקרע, ואח"כ אמרו לו שמת בנו והוסיף על הקרע, את הקרע התחתון שעשה על בנו יכול לאחות אבל לא את הקרע העליון שעשה על אביו.

ואם אמרו לו בבת אחת שמתו אביו ואמו אחיו ואחותו, קורע קרע אחד על כולם. ולדעת רבי יהודה בן בתירא על אחיו ואחותו קורע קרע אחד ועל אביו ואמו קורע במקום אחר, שלא מוסיפים על הקרע שקרע על אביו ואמו, **לפי שאינן בתוספת** כלומר שאין זה ראוי שיקרע על אביו ואמו בהוספה על קרע שהיה כבר, וכן אין זה ראוי שיקרע על בנו בהוספה על קרע אחר, אלא צריך לקרוע על המת קריעה מיוחדת לאותו המת. (רבי יהודה בן בתירא חולק אף על הדין לעיל - 'אמרו לו מת אביו וקרע, מת בנו והוסיף' וכו' - שלדעתו אינו מוסיף על הקרע).

"וְקָרְעוּ לְבִבְכֶם וְאֵל בְּגָדֵיכֶם": הרי שקריעה היא עד הלב.

הגיע לטיבורו: אם הקרע הגיע עד לטיבורו וצריך לקרוע על מת נוסף, מרחיק שלוש אצבעות מהקרע הקיים וקורע קריעה חדשה.

נתמלא מלפניו: אם הבגד התמלא מלפניו בקרעים וצריך לקרוע עוד, מסובב את הבגד לאחוריו וקורע מלפניו.

אלא שבהן גדול שמת לו מת פורם מלמטה מפני עגמת נפש, אבל אסור לו לקרוע, שנאמר "אֵת ראשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרָם".

כל שבעה קורע וכו': מדובר באדם שיושב שבעה ושמע שמת לו מת נוסף. אם שמע את השמועה עד שבעה ימים מהקריעה על המת הראשון, קורע על המת השני קריעה

חדשה ואינו יכול להוסיף על הקריעה הראשונה. ואם שמע לאחר שבעה ימים מהקריעה על הראשון, יכול להוסיף על הקריעה הראשונה ואינו צריך קריעה חדשה.

רבי זירא מקשה: הטעם שתוך שבעה קורע הוא משום שלא ניתן לשלול את הקרע הראשון (= שהרי הוא בתוך השבעה), ואם יוסיף על הקרע הראשון הרי שהכל יראה כקרע אחד, אבל לאחר שבעה שיכול לשלול את הקרע הראשון הרי שאם קורע את השלילות ומוסיף קצת ניכר הדבר שקרע על מת נוסף. ע"פ זה קשה מדוע אשה לא יכולה להוסיף אפילו בתוך שבעה? והרי למדנו לעיל שאשה שוללת את הקרע מיד, וא"כ היא יכולה להוסיף על הקרע הראשון. (כלומר שלא חילקנו בין איש לאשה בדין שבתוך שבעה קורע ולא מוסיף, וא"כ קשה מדוע אשה לא מוסיפה).

תירוץ: הטעם שאשה שוללת הוא לא מעיקר הדין, אלא התירו לה משום כבודה, וכיון שמעיקר הדין אסור לשלול את הקרע לכן אינה יכולה להוסיף עליו.

קושיא: לסובר שאם שמע בתוך שלושים שמת לו מת נוסף קורע ולא מוסיף, הטעם הוא משום שלא ניתן לאחות את הקרע בתוך שלושים ואם יוסיף לא יהיה ניכר שקרע על מת נוסף. ע"פ זה קשה שהרי קרע שעשה על אביו ואמו לא ניתן לאחותו לעולם וא"כ מדוע לאחר שלושים יכול להוסיף על אותו הקרע. והרי לא ניכר שקרעו על מת נוסף? (כלומר שלא חילקנו בין קרע שקרע על אביו ואמו לקרע שקרע על שאר הקרובים, ומשמע שבכל מקרה יכול להוסיף לאחר שלושים).

תירוץ: הטעם שאינו מאחה הוא משום כבוד אביו ואמו ולא מעיקר הדין, ולכן הוא נחשב כקרע מאוחה.

היוצא בבגד קרוע וכו': כלומר שיוצא בבגד שכבר היה קרוע קודם לכן, הרי זה גוזל את המתים - שלא קרע עליהם, ואת החיים - שמרמה אותם ומראה להם כאילו קרע על המת.

ואם לא הודיעו: שהולך לבקר את אביו החולה.

ומשתקין את הנשים מפניו: שלא יספידו ותטרף דעתו של החולה.

ומקרעין לקטן: את בגדיו מפני עגמת נפש, כדי שיבכו הרואים שאף לקטן קרעו. ומדובר בסתם אבלות ולא בפני חולה.

אבל רבתי: מסכת שמחות.

ת"ר ההולך לבית האבל: אם היה ליבו של האבל גס בו כלומר שלא נראה כשאר אבלים אלא שמח, יברוהו (= יאכילוהו סעודת הבראה) על מיטות כפויות כדי להעציב את ליבו.

לרבא אירע אבלות, נכנס אצלו אבא בר מרתא שהוא אבא בר מניומי, רבא ישב על מיטה זקופה ואבא בר מרתא כפה את המיטה. אמר רבא: כמה אין דעת בתלמיד חכם זה שהוא לא רואה שאין ליבי גס בי.